

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE KONUŞMA KAYGISININ ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ*

Hayrettin TUNÇEL

Öz: Çalışmanın amacı; yabancı dil olarak Türkçe öğrenen Yunanistanlı üniversite öğrencilerinin yabancı dil olarak Türkçeye yönelik konuşma kaygısı taşıyıp taşımadıklarının tespit edilmesi, yabancı dil olarak Türkçe kursunun, bilinen yabancı dil sayısının ve cinsiyetin konuşma kaygısı üzerindeki etkisinin ne yönde olduğunun belirlenmesidir. Araştırma; hem nicel hem de nitel araştırma modellerinden yararlanılarak karma yöntemle tasarlanmıştır. Çalışmanın deseni eş zamansız karma model kullanılarak oluşturulmuştur. Çalışma grubu Aristo Üniversitesi bünyesinde açılan yabancı dil Türkçe kursuna katılan ve tamamı Yunan 108 kursiyerden oluşmaktadır. Nicel araştırma modeli bağlamında çalışma grubuna katılmış oldukları yabancı dil olarak Türkçe kursu başlangıcında Yabancı Dil Sınıf Kaygısı Ölçeği uygulanmıştır. Katılımcıların kaygı düzeylerine ait aritmetik puan ortalamaları esas alınarak belirlenen kaygı düzeyi en yüksek on katılımcı ile nitel veri toplama teknikleri arasında yer alan yarı yapılandırılmış odak görüşmeleri gerçekleştirilmiştir. Beş aylık kurs sonunda katılımcıların konuşma kaygılarında düşüş tespit edilmiştir. Kadın katılımcıların konuşma becerisine yönelik olarak erkek katılımcılara göre daha fazla kaygı taşıdıkları tespit edilmiştir. Katılımcıların %70,4'ü Türkçe dersinde hazırlıksız konuşma durumlarında kendilerinden emin olmadıklarını ifade etmişlerdir. Yabancı dil bilme oranı arttıkça katılımcıların daha az konuşma kaygısı taşıdıkları belirlenmiştir. Bir yabancı dil bilen katılımcıların, iki yabancı dil bilen katılımcılara göre Türkçe sınıfında hazırlıksız konuşma durumlarında kendilerinden daha az emin oldukları tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçe, yabancı dil kaygısı, konuşma kaygısı.

Examination of Turkish as a Foreign Language Speaking Anxiety in Terms of Some Variables

Abstract: The purpose of this study is to understand if the Greek university students who study Turkish as a foreign language have the anxiety of speaking in Turkish, and identify the effects of Turkish as a foreign language courses and the number of foreign languages spoken on the anxiety of speaking. The research has a mixed-model design, containing both quantitative and qualitative research models. Within the scope of the quantitative research, at the beginning of the Turkish as a foreign language course taken by the subjects, the Foreign Language Classroom Anxiety Scale developed by Horwitz et al (1986) was used. Relying on the means of the participants' anxiety levels obtained in the study, a semi-structured focus group interview, a qualitative technique, was administered

* Bu makale, yazarın “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimine Yönelik Kaygı ve Kaygının Dil Öğrenimi Başarısına Etkisi” adlı doktora tezinden yararlanılarak oluşturulmuştur.

to the top ten subjects with the highest level of anxieties. A decrease in the subjects' anxiety levels was noticed at the end of the five-month course. In terms of speaking skills, it was observed that the female subjects' anxiety levels were higher than the male subjects'. 70,4% of the subjects (76 subjects) said that they could not be self-assured when they were not prepared but required to speak in the Turkish class. It was noticed that the subjects had less speaking anxieties as the number of foreign languages spoken was increased. It was observed that the subjects who speak only one foreign language were less self-assured than those who speak two foreign languages when they were not prepared but required to speak in the Turkish class.

Key words: Turkish as a foreign language, anxiety of foreign language, speaking anxiety.

Giriş

Araştırmacılar kaygının pek çok çeşidi bulunduğunu belirtmektedir. Örneğin Andrade ve Williams'a (2009, s. 2) göre kaygının; kişisel kaygı, durum kaygısı, iletişim kaygısı, sınıf kaygısı ve sınıf ortamında veya öncesinde gözlemlenebilecek test kaygısı, dinleme, konuşma, yazma kaygısı gibi çok fazla çeşidi bulunmaktadır. Kaygı çeşitleri farklı araştırmacılar tarafından birbirinden farklı gruplamalarla açıklanmaya çalışılmıştır. Aydın ve Zengin'e (2008, s. 83) göre kaygının kişilik, durum ve olay kaynaklı olmak üzere üç çeşidi vardır. *Kişilik kaynaklı kaygı*, insan kişiliğinin bir parçasıdır ve bazı insanlarda sürekli olarak karşılaşılr. Gardner ve MarcIntyre (1989) kişisel kaygıları, şartlar ne olursa olsun her durumda, kişisel bir gergin olma eğilimi olarak adlandırır. Bu kaygı türüne sahip insanlar her durumdan kaygı duymak için bir sebep çıkartabilirler. Gardner ve MarcIntyre (1989) *durum kaynaklı kaygının* bazı dış uyarıcılara karşı gerginlik ve sinirlilik hâlleri ile belirli bir zaman içinde tepki vermek olarak da nitelenebileceğini belirtmektedir. Son kaygı çeşidi olan *olay kaynaklı kaygı* ise, belirli olaylar karşısında yaşanmaktadır (Ellis, 1994'ten akt., Aydın ve Zengin, 2008, s. 84). Bu açıklamalar ışığında; kaygının bazı bireylerin kişiliklerinin bir parçası haline gelebileceği görülmektedir. Bu tip bireyler normal insanların tepki vermeyeceği en olağan durumlarda bile, kendilerine yönelik bir tehdit algısı olduğu yönünde bir kanı geliştirerek kaygı duyabilmektedirler. Sürekli olarak ve her derste öğretmenin kendisine soru soracağı kaygısını taşıyan bir öğrenci, başına kötü bir olay geleceği kaygısı ile çocuğunu okulda iken bile takip etmek isteyen veliler, her an bir kaza yapabileceği düşüncesi ile oldukça stresli bir şekilde araba kullanan sürücüler bu sınıflamaya dâhil edilebilirler. Durum ve olay kaynaklı kaygılar, ancak belirli şartların sağlanması veya ortaya çıkması durumunda kendini belli ederler. Bu kaygıları besleyen ve ortaya çıkmasını sağlayan yaşanmışlıklar olabilir. Köroğlu'na (2013) göre bazı erişkinler, işyerlerinde ortaya çıkan sorunlar, aile bireylerinin sağlıkları, çocuklarının başlarına gelen veya gelebilecek kazalar ya da gündelik işlerde meydana gelen aksaklıklar nedeniyle kaygı duyabilirler.

Bazı öğrencilerin yabancı dil öğrenimine yönelik önceden yaşamış oldukları olumsuz durumlar, henüz yabancı dil dersi başlamadan derse ve yabancı dil öğretmenlerine karşı gerginlik hissetmeleri; daha önce araba kazası tehlikesi geçiren veya bir kazaya şahit olan bireylerin ileriki yıllarda araba kullanma durumlarını kendilerine yönelik bir tehdit gibi algılayarak kaygı duymaları söz konusu olabilir.

Kaygı; dil öğrenimi ile sınırlandırıldığı zaman, bu durum özel bir kaygı tepkimesine girmektedir (Hortwiz vd., 1986, s. 125). Çünkü dil öğrenimi ile ilgili kaygı oldukça özel bir alan ile ilgilidir. Sadece okul veya derslere karşı öğrencilerde görülebilen kaygıyı daha da daraltarak *yabancı dil kaygısı* olarak isimlendirmek, bu alanda araştırma yapacak bilim insanlarının işini kolaylaştıracaktır. Young'a (1991) göre, Horwitz ve arkadaşları ilk kez yabancı dil kaygısını diğer kaygılardan ayırarak farklı bir kaygı türü olarak ortaya koymuşlardır.

Yabancı Dil Kaygısı

Yabancı dil öğrenimi kaygısı, bazı araştırmacılar tarafından ikinci dil öğrenimini etkileyen en önemli faktör olarak kabul edilmektedir (Krashen, 1982, s. 5; Lucas, Miraflores ve Go, 2011, s. 98). Gardner ve MacIntyre'a (1994) göre yabancı dil kaygısı; öğrenme, dinleme ve konuşmayı da kapsayan ikinci dil öğrenimi ile özellikle ilişkili olan gerginlik ve endişe duygusu olarak tanımlanabilir. Yabancı dil algısı, bireylerin yabancı dile karşı birbirinden farklı altyapılar, yaşantılar, inançlar ve duygular taşıması nedeniyle farklı şekillerde ortaya çıkabilmektedir.

Yabancı dil kaygısı sürekli kaygılar arasında yer almaz; sürekli kaygılardan farklı olarak, geçici ve özel durumlar veya tehdit olduğu zaman ortaya çıkar (MacIntyre ve Gardner, 1991, s. 297). Örneğin, yabancı dil kursuna yazılırken veya dil kursu başlangıcında kendisini gösterir. Bu yönü ile sürekli kaygılardan ayrılmaktadır. Yabancı dil kaygısı, kişisel ve kalıcı kaygılardan daha farklıdır. Kalıcı kaygılar taşıyan insanlar herhangi bir durumda endişeli olmaya eğilimlidir (Casado ve Dershiwsky, 2001'den akt. Taghreed, 2007, s. 125). Ancak özel bir kaygı türü olan yabancı dil kaygısı taşıyan insanlar sadece belirli durum ortaya çıktığı zaman kaygılı görünmektedirler. Ellis (2008) yabancı dil kaygısının, örneğin bir topluluk veya sınıf önünde konuşmak durumunda kalırsa ortaya çıkabileceğini belirtmektedir. Yabancı dil öğrenimi bir birey için rahatsız edici psikolojik bir sorun haline gelebiliyorsa yabancı dil öğrenimi sürecinde bireye bir tür dayatmanın söz konusu olabileceği dolayısıyla bireyin özgür olmak isteyen benlik kavramının bu tür bir dayatma sebebiyle rahatsızlık duyabileceği olasılığından söz edilebilir. Bu gibi bir durumda bireylerin yabancı dil öğrenimine karşı gösterdikleri kaygı olağan kabul edilmelidir.

Sonuç olarak yabancı dil kaygısı; kendine özgü, ancak yabancı dil öğrenme sürecinde veya öncesinde ortaya çıkan, kişilerin inançları, geçmişleri ve yaşadıkları ile doğrudan ilişkili olan ve kalıcı olmayan (süreksiz) bir kaygı türüdür.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde; konuşma kaygısı ile bilinen yabancı dil sayısı ve cinsiyet arasındaki ilişkiyi doğrudan inceleyen nitelikli çalışmalara ihtiyaç duyulduğu söylenebilir. Bu alanda gerçekleştirilen çalışmalar genellikle yabancı dil kaygısının dil öğrenimi ile yabancı dil yeterlik algısına etkisi ve kaygının nedenleri gibi konular üzerine yoğunlaşmıştır. Bilinen yabancı dil sayısı ve yabancı dil konuşma kaygısı arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmaların alana katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Ayrıca hem yurt içi hem de yurtdışındaki araştırmalarda cinsiyet faktörü ise sadece katılımcıların yüzdelik oranlarına ait bir değer olarak verilmiştir. Çalışmalarda yabancı dil konuşma kaygısı ile cinsiyet arasında nedensellik bağlamında bir ilişki kurulmamıştır. Bu yönü ile de çalışmanın alana ayrıca bir katkı yapması beklenmektedir.

Amaç

Çalışmanın amacı; yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin yabancı dil olarak Türkçeye yönelik konuşma kaygısı taşıyıp taşımadıklarının tespit edilmesi, yabancı dil olarak Türkçe kursunun ve bilinen yabancı dil sayısının ve cinsiyetin konuşma kaygısı üzerindeki etkisinin ne yönde olduğunun belirlenmesidir.

Alt Amaçlar

Çalışmada cevap aranacak olan alt amaçlar aşağıda belirtilmiştir:

- a. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerinde bulunan konuşma kaygısı beş aylık yabancı dil olarak Türkçe A1 seviye kursu sonrasında farklılık göstermiş midir? Bu durum katılımcıların cinsiyetine ve bildikleri yabancı dil sayısına göre farklılık göstermekte midir?
- b. Katılımcılar yabancı dil olarak Türkçe sınıflarında konuşmaya yönelik ne tür kaygılar beslemektedirler? Bu durum kurs sonrasında farklılık göstermiş midir? Ayrıca katılımcıların besledikleri kaygılar cinsiyet ve bildikleri yabancı dil sayısına göre farklılık göstermekte midir?

Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırma; hem nicel (quantitative) hem de nitel (qualitative) modellerden yararlanılarak karma yöntemle (mixed method) tasarlanmıştır. Karma araştırma modeli; araştırma problemini anlamlandırabilmek, veri toplamak ve analiz etmek için nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin birlikte kullanıldığı bir modeldir (Fischler, 1992, s. 2). Hanson ve arkadaşlarına (2005) göre nicel ve

nitel veri toplama araçlarının birlikte kullanılması, hem örneklemeden elde edilen sonuçların evrene genellenebilmesi hem de araştırılan durumun veya olayın derinlemesine anlaşılmasını sağlar. Çalışmanın deseni eş zamansız karma model kullanılarak oluşturulmuştur. Eş zamansız karma modellerde araştırmanın bir aşamasında nitel diğer aşamasında ise nicel yöntemler kullanılmaktadır (Şimşek, 2012, s. 100). Çalışmanın nicel boyutu deneme modelleri içerisinde bulunan tek grup öntest- sontest modeli kullanılarak desenlenmiştir. Karasar'a (2012) göre öntest- son test modelinde bir gruba yönelik bağımsız değişken uygulanır; hem deney öncesi hem de sonrası ölçümler vardır. Çalışmada veri toplamak amacı ile kullanılan ölçek tek gruba (A1 seviye grubu) kurs başlangıcında ve bitiminde uygulanmıştır. Çalışma evreninin tümüne uygulanan kaygı ölçeği dışında kaygı düzeyi en yüksek on katılımcı ile nitel veri toplama teknikleri arasında yer alan yarı yapılandırılmış odak görüşmeleri gerçekleştirilmiştir. Böylece araştırma konusu ile ilgili derinlemesine bilgiler toplanması amaçlanmıştır.

Çalışma Grubu

Çalışmanın grubunu Selanik Aristo Üniversitesi Eski Yunan Dilleri Bölümü (Aristotle University of Thessaloniki Old Greek Languages Department) bünyesinde açılan yabancı dil olarak Türkçe başlangıç (A1) seviyesi kursuna katılan 108 Yunan öğrenci oluşturmaktadır. Katılımcıların tümü Aristo Üniversitesinin farklı bölümlerine devam eden ve sınıfları 2 ile 5 arasında değişkenlik gösteren üniversite öğrencileridir. Katılımcıların cinsiyetleri, bildikleri yabancı dil sayıları, ne kadar zamandır İngilizce öğrendikleri, (varsa) sahip oldukları yabancı dil sertifikasının türü gibi kişisel bilgilere ölçeğin ön tarafına eklenen kişisel bilgiler formu ile ulaşılmıştır (bk. Ek 2).

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyete ve Buldukları Sınıflara Göre Dağılımları

Cinsiyet	f	%	2.sınıf	3.sınıf	4.sınıf	5.sınıf
Erkek	26	24,1	2	6	9	9
Kadın	82	75,9	0	37	24	21
Toplam	108	100	2	43	33	30

Katılımcıların yabancı bir ülkede yabancı dil olarak Türkçe öğreniyor olmaları araştırma için önemli bir değerdir. Çalışmanın nicel araştırma boyutu kapsamında evrenin tamamına, kursa devam etmekte olan 108 Yunan öğrenciye ilgili ölçek uygulanmıştır. Katılımcılar Selanik Aristo Üniversitesinde verilmekte olan A1 seviye kursuna katılan; farklı bölüm ve sınıflarda bulunan üniversite öğrencileridir. Çalışma grubuna ilişkin istatistiksel bilgiler tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 2. Bilinen Yabancı Dil Sayılarına İlişkin İstatiksel Dağılımlar

Yabancı Dil Sayısı	f	%	Kadın	Erkek
Bir yabancı dil	36	33,3	31	5
İki yabancı dil	42	38,9	24	18
Üç ve üzeri	30	27,8	37	3
Toplam	108	100	82	26

Karma yöntem kullanılarak tasarlanan çalışmanın nitel araştırma boyutu kapsamında, araştırmaya yönelik derinlemesine bilgi sahibi olabilmek amacıyla evren içerisinde *aykırı durum örnekleme yöntemi* ile seçilen yüksek ve düşük kaygı düzeyine sahip toplam 10 katılımcı ile yarı yapılandırılmış odak görüşmeleri gerçekleştirilmiştir. Aykırı durum incelemelerinde derin bir incelemeye tabi tutulabilecek sınırlı ancak aynı ölçüde de bilgi bakımından zengin durumların çalışılması öngörülmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 108). Aşırı veya aykırı durumlar normal durumlardan daha fazla veri elde edilmesine olanak sağlayabilir.

Tablo 3. Katılımcıların Genel Kaygı Puan Ortalamaları, Yaş Aralıkları ve Bildikleri Yabancı Dil Sayılarına İlişkin Dağılımlar

Katılımcı	Kaygı Düzeyi	Puan Ort.	Cinsiyet	Yaş Aralığı	Yabancı Dil
1	Yüksek	3,12	Kadın	21-24	2
2	Yüksek	3,12	Kadın	21-24	2
3	Yüksek	2,97	Kadın	21-24	2
4	Yüksek	2,97	Kadın	21-24	2
5	Yüksek	2,73	Kadın	18-20	2
6	Düşük	1,70	Kadın	21-24	2
7	Düşük	1,61	Erkek	21-24	3
8	Düşük	1,61	Kadın	21-24	3
9	Düşük	1,61	Kadın	18-20	3
10	Düşük	1,61	Kadın	18-20	3

Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplamak amacıyla öncelikle yabancı dil kaygı çalışmalarında en yaygın kullanılan ölçeklerden birisi olan, Horwitz, Horwitz ve Cope (1986) tarafından yabancı dil öğretilen sınıf ortamlarında bulunan öğrencilerin kaygı düzeylerini ölçmek amacı ile geliştirilen *Yabancı Dil Sınıf Kaygısı Ölçeği* kullanılmıştır. Ölçekte 5'li Likert tipi (*kesinlikle katılıyorum, katılıyorum, ne katılıyor ne katılmıyorum, katılmıyorum ve kesinlikle katılmıyorum*) 33 madde bulunmaktadır. Ölçeğin iç tutarlılığı tüm maddelerle birlikte 0,93 olarak tespit edilmiştir. Ölçeğin 8 hafta sonraki test-tekrar testi sonucunda korelasyon katsayısı $r=.83$ olarak tespit edilmiştir (Horwitz vd., 1986). Ölçeğin geçerli ve

güvenilir bir ölçme aracı olduğu Türkiye dışındaki pek çok araştırmacı tarafından belirtilmiştir (Batumlu ve Erden, 2007, s. 29). Ölçek, yabancı dil sınıfı içerisinde bulunan öğrencilerin konuşma, dikkat toplama, motivasyon, anlama, test kaygısı ve (öğretmen ve ortamla ilgili) sınıf içine yönelik genel kaygılarını ölçmek amacı ile geliştirilmiştir ve toplam altı alt boyutu bulunmaktadır. Konuşma kaygısı bu alt boyutlardan bir tanesidir ve çalışmada ölçekte bulunan konuşma kaygısına ait alt maddeler dikkate alınmıştır.

Ölçek, katılımcılara yabancı dil olarak Türkçe kursu başlangıcında (öntest) ve kursu bitiminde (sontest) olmak üzere İngilizce olarak iki kez uygulanmıştır. Ölçek farklı ülkelerden pek çok araştırmacı tarafından (Chan ve Wu, 2004; Toth, 2008; Chiang, 2009) orijinal dili İngilizce ile kullanılmıştır. Katılımcıların İngilizce yeterliklerini belirlemek amacı ile ölçeğin kişisel bilgiler bölümüne (1) yabancı dil bilip bilmedikleri, (2) (biliyorlarsa) kaç yabancı dil bildikleri, (3) kaç yıldır İngilizce öğrendikleri, (4) İngilizce sertifikasına sahip olup olmadıkları ve (5) (varsa) hangi düzeyde sertifikaya sahip oldukları olmak üzere 5 adet soru eklenmiştir. Kişisel bilgilere ait form ek 2’de verilmiştir.

Çalışmanın nitel boyutu kapsamında veri toplamak amacı ile aykırı durum örneklemesi yöntemi ile seçilen yüksek ve düşük kaygı düzeyine sahip toplam 10 katılımcı ile yarı yapılandırılmış odak görüşmeleri gerçekleştirilmiştir. Ses kaydına alınan görüşmeler bilgisayar ortamına aktarılarak yazıya geçirilmiştir. Görüşme sorularının oluşturulmasında kaygının yabancı dil öğrenimi üzerinde çalışmalar yapan Horwitz (1986), Onem (2011), Şenel (2012), MacIntyre ve Gardner’ın (1991) makalelerinden yararlanılmıştır. Araştırmacı tarafından oluşturulan sorular bir tanesi Türkçe Eğitimi Bölümü öğretim üyesi ve diğeri Türk Dili Edebiyatı Bölümü öğretim görevlisi olmak üzere iki farklı uzman tarafından yazım, ifade ve amaca uygunluk bakımından kontrol edilmiştir. Uzmanlardan gelen dönütler sonrasında bir soru anlamsal olarak diğer soruların içerisinde yer aldığı için görüşme soruları içerisinden çıkarılmıştır. Katılımcılara yöneltilen sorular ek 1’de verilmiştir.

Veri Analizi

Verilerin analizinde betimsel istatistik (yüzde, frekans dağılımları ve aritmetik ortalama), ilişkisiz örneklemeler T-Testi, ilişkili örneklemeler için T-Testi, ilişkisiz örneklemeler için tek faktörlü varyans analizi ANOVA (one-way Anova), iki ya da daha çok değişkene ilişkin çapraz tablo kullanılmıştır.

Görüşme yapılacak kişilerin seçiminde ölçüt olarak *Yabancı Dil Kaygısı Ölçeğinin* 6 alt boyutuna ait toplam puan ortalamaları esas alınmıştır. 5’li likert tipi (*kesinlikle katılıyorum, katılıyorum, ne katılıyor ne katılmıyorum, katılmıyorum ve kesinlikle katılmıyorum*) maddelerinin her birisi için en yüksek 5 ve en düşük puan 1 olmak üzere puanlama yapılmıştır. Tüm katılımcıların puan ortalamaları SPSS kullanılarak hesaplanmıştır. Tablo 3’te yarı

yapılandırılmış odak görüşmeler için aykırı durum örnekleme yöntemi ile seçilen en yüksek ve en düşük kaygı düzeyine sahip 5'er katılımcının *genel kaygı* düzeylerine ait aritmetik puan ortalamaları verilmiştir. Görüşme yapılacak katılımcıların seçiminde ölçüt olarak ölçeğin 6 alt boyutuna ait toplam puan ortalamaları esas alınmıştır. Katılımcıların kaygı düzeylerine ait aritmetik puan ortalamaları SPSS kullanılarak belirlenmiştir.

Nitel veri toplama aracı olarak kullanılan yarı yapılandırılmış odak görüşmeleri sırasında katılımcılarla gerçekleştirilen görüşmelerin tümü ses kaydına alınmıştır. Ses kayıtlarının çözümlenmesi bilgisayar ortamında gerçekleştirilmiştir. Görüşme kayıtlarının değerlendirilmesi içerik analizi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. İçerik analizinde temel amaç toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 227). Yarı yapılandırılmış odak görüşmelerinde elde edilen verilerin öncelikle içeriğe uygun şekilde kodlanmıştır (çekingenlik, konuşurken kaygılı olma durumu vb.). Daha sonra tüm veri setini anlamlı bir biçimde yansıtabilen ve kodları belli kategoriler altında toplayabilen temalar bulunmuştur.

Tablo 4. Odak Görüşme Verilerine Ait Kodlamalara İlişkin Temalar

Yabancı insanlarla ilk tanışma durumu	Öğrencilik profilleri
Dikkat toplama- odaklanabilme	Hazırlıksız konuşma durumu
Kişilik profilleri	Ana dili farklı birisi ile konuşma durumu
Yabancı dil öğrenimine ilişkin motivasyon	

Temalar belirlendikten sonra görüşmeler sonucunda elde edilen veriler tekrar belirlenen temalara göre yeniden düzenlenmiştir. Son aşamada ise yarı yapılandırılmış odak görüşmeleri sonucunda elde edilen ve içerik analizinin ilk üç basamağı ile kodlanan, temalara ayrılan ve tekrar elden geçirilen verilerle ilgili yorumlar her bir görüşme bulgusu ile ilgili tablonun sonuna eklenmiştir.

Bulgular

Birinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Çalışmanın birinci alt amacı olan “yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerinde bulunan konuşma kaygısı beş aylık yabancı dil olarak Türkçe A1 seviye kursu sonrasında farklılık göstermiş midir? Bu durum katılımcıların cinsiyetine ve bildikleri yabancı dil sayısına göre farklılık göstermekte midir?” sorusuna yönelik bulgular bu bölümde verilmiştir.

Tablo 5. Katılımcıların Konuşma Kaygısı Alt Boyutuna Yönelik Ön Test ve Son Test Ortalamalarının Karşılaştırılması

Ölçüm	Alt boyut	N	\bar{X}	SS	sd	t	p
Ön test	Konuşma kaygısı	108	3,0715	,20213	108	9,616	,00*
Son test	Konuşma kaygısı	108	2,8852	,26699			

* $p < ,05$

Tablo 5’te görüldüğü gibi katılımcıların konuşma kaygısına ilişkin ön test ve son test sonuçları arasında $p < ,05$ düzeyinde konuşma kaygısı ön test lehine anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p = ,00$ ve $p < ,05$). Katılımcıların konuşma kaygısına ilişkin son test ortalaması ($\bar{X} = 2,88$) ön test ortalamasına göre ($\bar{X} = 3,07$) daha düşüktür. Beş aylık kurs sonunda katılımcıların konuşma kaygılarında düşüş tespit edilmiştir. Katılımcıların almış oldukları Türkçe kursunun konuşma kaygılarının azalmasında etkili olduğu söylenebilir.

Tablo 6. Konuşma Kaygısı Alt Boyutuna İlişkin Ön Test ve Son Test Ortalamalarının Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Ölçüm	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	sd	t
Ön test	Erkek	26	2,6923	,34516	108	2,235
	Kadın	82	2,8951	,41955		
Son test	Erkek	26	2,6577	,29956	108	,923
	Kadın	82	2,7256	,33474		

Öntest: $p = ,02$; $p < ,05$ Sontest: $p = ,35$; $p > ,05$

Katılımcıların konuşma kaygısına ilişkin alt boyuta verdikleri yanıtlar arasında ön test sonuçlarına göre cinsiyete bağlı olarak $p < ,05$ anlamlılık düzeyinde kadın katılımcıların lehine farklılık bulunmaktadır. Kadın katılımcıların ($\bar{X} = 2,89$) konuşma becerisine yönelik olarak erkek katılımcılara göre ($\bar{X} = 2,69$) daha fazla kaygı taşıdıkları tespit edilmiştir. Yabancı dil olarak Türkçe Katılımcıların son test ortalamaları arasında ise $p < ,5$ anlamlılık düzeyinde farklılık bulunmamaktadır ($p = ,35$ ve $p > ,05$).

Tablo 7. Konuşma Kaygısı Alt Boyutu Ortalamalarının Bilinen Yabancı Dil Sayısı Değişkenine Göre Karşılaştırılması

	Yabancı Dil Sayısı	N	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Farklılık
Ön Test	1	36	2,8833	,31122	Gruplar arası	,266	3	,133	,786	-
	2	42	2,8714	,50523	Gruplar içi	17,782	105	,169		
	3 ve üstü	30	2,7667	,36797						
	Toplam	108	2,8463	,41070						
	Levene: 8,242		P= ,000		Genel	18,049	108			
	Yabancı Dil Sayısı	N	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Farklılık
Son test	1	36	2,7444	,30185	Gruplar arası	,078	3	,133	,786	-
	2	42	2,7024	,34251	Gruplar içi	11,332	105	,169		
	3 ve üstü	30	2,6767	,33905						
	Toplam	108	2,7093	,32656						
	Levene: ,427		P= ,654		Genel	11,411	108			

Öntest: $p > ,05$ Sontest: $p > ,05$

Tablo 7’de görüldüğü gibi katılımcıların hem ön test ve hem de son test sonuçları arasında bildikleri yabancı dil değişkenine göre $p < ,05$ anlamlılık düzeyine göre farklılık bulunmamaktadır (her iki ölçüm için de $p > ,05$). Katılımcıların konuşma kaygılarının almış oldukları kurs sonunda bilinen yabancı dil sayısı değişkenine bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermediği görülmektedir.

İkinci Alt Amaca İlişkin Bulgular

Çalışmanın ikinci alt amacına yönelik bulgular bu bölümde verilmiştir.

Tablo 8. Dil Sınıfında Hazırlıksız Konuştuğum Zaman Asla Kendimden Emin Olamıyorum Alt Maddesine Ait Yanıtların İstatiksel Dağılımları

Maddeler	N	%
Kesinlikle katılıyorum	7	6,5
Katılıyorum	69	63,9
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	6	5,6
Katılmıyorum	26	24,1
Toplam	108	100

Katılımcıların %70,4’ü (76 katılımcı) yabancı dil dersinde hazırlıksız konuşma durumlarında kendilerinden emin olmadıklarını ifade ederken katılımcıların %24,1’i (26 katılımcı) buna katılmadıklarını belirtmişlerdir. Bu durumda hazırlıksız olarak Türkçe konuşma durumlarında kendilerinden emin olmama durumunun katılımcılar arasında yaygın olduğu söylenebilir.

Tablo 9. İlgili Alt Maddeye Verilen Yanıtların Bilinen Yabancı Dil Sayısı Değişkenine Göre Karşılaştırılması

	Yabancı Dil Sayısı	N	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Farklılık
Ön Test	1	36	3,1111	1,0071	Gruplar arası	9,359	3	4,679	5,266	1>2
	2	42	2,4286	,83060	Gruplar içi	93,308	105	,889		
	3 ve üstü	30	2,8667	1,0080						
	Toplam	108	2,8667	,97954						
	Levene: 12,840	P= ,000	Genel	102,667	108					
	Yabancı Dil Sayısı	N	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Farklılık
Son test	1	36	2,7500	1,1051	Gruplar arası	5,081	3	2,540	3,037	-
	2	42	2,2381	,72615	Gruplar içi	87,836	105	,837		
	3 ve üstü	30	2,4667	,89955						
	Toplam	108	2,4722	,93187						
	Levene: 14,318	P= ,000	Genel	92,917	108					

Öntest: $p < ,05$ Sontest: $p > ,05$

Tablo 9'da görüldüğü gibi ön test sonuçlarına göre *dil sınıfında hazırlıksız konuştuğum zaman asla kendimden emin olamıyorum* alt maddesine verilen yanıtlar arasında katılımcıların bildikleri yabancı dil sayısına bağlı olarak $p < ,05$ anlamlılık düzeyinde bir yabancı dil bilen katılımcıların lehine farklılık bulunmaktadır ($p = ,007$ ve $p < ,05$). Gruplar arasındaki farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için gerçekleştirilen Dunnett T3 testi sonuçlarına göre bir yabancı dil bilen katılımcılar ($\bar{X} = 3,11$) iki yabancı dil bilen katılımcılara göre ($\bar{X} = 2,42$) Türkçe sınıfında hazırlıksız konuşma durumlarında kendilerinden daha az emin olmaktadır. Son test sonuçlarına göre katılımcıların yanıtları arasında $p < ,05$ anlamlılık düzeyine göre farklılık bulunmamaktadır ($p = ,052$ ve $p > ,05$). Bir yabancı dil bilen katılımcıların iki yabancı dil bilen katılımcılara göre Türkçe sınıfında hazırlıksız konuşma durumlarında kendilerinden daha az emin oldukları tespit edilmiştir. Sonuçlara göre yabancı dil bilme oranı ile hazırlıksız konuşma durumlarında hissedilen *öz güven eksikliği* arasında test oranı olduğu söylenebilir. Dolayısıyla yabancı dil bilme sayısı arttıkça katılımcıların *hazırlıksız konuşma durumlarında* kendilerine daha fazla güvendikleri tespit edilmiştir.

Tablo 10. İlgili Alt Maddeye Verilen Yanıtların Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Ölçüm	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Ön test	Erkek	26	2,9231	1,01678	108	1,468	,14*
	Kadın	82	2,6098	,92638			
Son test	Erkek	26	2,8077	,98058	108	,881	,38**
	Kadın	82	2,6098	1,00316			

Öntest: $p > ,05$ Sontest: $p > ,05$

Tablo 10’da katılımcıların ilgili alt maddeye verdikleri yanıtlar cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılmıştır. Katılımcıların ön test ve son test sonuçlarına ilişkin *yabancı dil sınıfında gönüllü olarak yanıt vermek beni utandırır* alt maddesine verdikleri yanıtlar arasında cinsiyete bağlı olarak $p < ,05$ anlamlılık düzeyinde farklılık bulunmamaktadır (her iki ölçüm için de $p > ,05$). Hem erkek hem de kadın katılımcıların Türkçe sınıfında gönüllü cevap verme durumlarında rahat oldukları söylenebilir.

Tablo 11. İlgili Alt Maddeye Verilen Yanıtların Bilinen Yabancı Dil Sayısı Değişkenine Göre Karşılaştırılması

	Yabancı Dil Sayısı	N	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Farklılık
Ön Test	1	36	2,5556	,90851	Gruplar arası	1,265	3	,632	,691	-
	2	42	2,8095	,99359						
	3 ve üstü	30	2,6667	,95893	Gruplar içi	96,032	105	,915		
	Toplam	108	2,6852	,95358						
	Levene: 2,610	P= ,078	Genel	97,296	108					
	Yabancı Dil Sayısı	N	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Farklılık
Son test	1	36	2,7222	1,0031	Gruplar arası	,230	3	,115	,114	-
	2	42	2,6190	,98655						
	3 ve üstü	30	2,6333	1,0333	Gruplar içi	106,094	105	1,010		
	Toplam	108	2,6574	,99684						
	Levene: ,113	P= ,893	Genel	106,324	108					

Öntest: $p = ,50$; $p > ,05$ Sontest: $p = ,114$; $p > ,05$

Tablo 11’de de görüldüğü üzere katılımcıların ön test ve son test sonuçlarına ilişkin *yabancı dil sınıfında gönüllü olarak yanıt vermek beni utandırır* alt maddesine verdikleri yanıtlar arasında bildikleri yabancı dil sayısına bağlı olarak $p < ,05$ anlamlılık düzeyinde farklılık bulunmamaktadır. Katılımcıların Türkçe dil sınıfında gönüllü konuşma durumları üzerinde bildikleri yabancı dil sayısının etkili olmadığı görülmektedir.

Tablo 12. İlgili Alt Maddeye Verilen Yanıtların Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Ölçüm	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	sd	t
Ön test	Erkek	26	3,3077	,97033	108	2,515
	Kadın	82	2,7561	,97577		
Son test	Erkek	26	2,8077	1,09615	108	1,175
	Kadın	82	2,5610	,87627		

Öntest: $p=,01$; $p<,05$ Sontest: $p=,24$; $p>,05$

Tablo 12’de katılımcıların *ana dili farklı olanlarla konuşmaktan çekinmezdim alt* maddesine verdikleri ön test yanıtları arasında cinsiyete bağlı olarak $p<,05$ anlamlılık düzeyinde erkek katılımcıların lehine farklılık bulunmadığı görülmektedir. Erkek katılımcıların, ana dili Türkçe olan kişilerle konuşma durumunda kadın katılımcılara göre az çekingenlik gösterecekleri tespit edilmiştir. Sonuçlara göre erkek katılımcıların ana dili Türkçe olan kişilerle konuşurken kadın katılımcılara göre daha rahat oldukları söylenebilir.

Tablo 13. İlgili Alt Maddeye Verilen Yanıtların Bilinen Yabancı Dil Sayısı Düzeyinde Karşılaştırılması

	Yabancı Dil Sayısı	N	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Farklılık
Ön Test	1	36	2,9444	1,0126	Gruplar arası	5,692	3	2,846	2,959	-
	2	42	3,0952	1,0075						
	3 ve üstü	30	2,5333	,89955	Gruplar içi	100,975	105	,962		
	Toplam	108	2,8889	,99844						
	Levene: 9,092	P= ,000	Genel	106,667	108					
Son test	1	36	2,4444	,87650	Gruplar arası	3,903	3	1,952	2,289	-
	2	42	2,8571	,97709						
	3 ve üstü	30	2,5000	,90019	Gruplar içi	89,532	105	,853		
	Toplam	108	2,6204	,93447						
	Levene: 3,259	P= ,042	Genel	93,435	108					

Öntest: $p>,05$ Sontest: $p>,05$

Katılımcıların ön test ve son teste ilişkin *ana dili farklı olanlarla konuşmaktan çekinmezdim alt* maddesine verilen yanıtlar arasında katılımcıların bildikleri yabancı dil sayısı bakımından $p<,05$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunmadığı tablo 18’de görülmektedir (*ön test: p=,056 ve p>,05; son test: p=,106 ve p>,05*). Bilinen yabancı dil sayısı değişkeninin ana dili Türkçe olanlarla

konuşmaktan çekinme ya da rahat olma durumlarına yönelik anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmektedir.

Tablo 14. İlgili Alt Maddeye Verilen Yanıtların Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Ölçüm	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Ön test	Erkek	26	2,8462	1,00766	108	,407	,68
	Kadın	82	2,7561	,97577			
Son test	Erkek	26	2,8462	1,12044	108	1,364	,17
	Kadın	82	2,5366	,97113			

Öntest: $p > ,05$ Sontest: $p > ,05$

Tablo 14'te ilgili alt maddeye verilen yanıtların cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılmasına ilişkin sonuçlara yer verilmiştir. Tabloda görüldüğü üzere katılımcıların ön test ve son teste ilişkin *diğer öğrencilerin her zaman benden daha iyi konuştuğunu düşünüyorum* alt maddesine verdikleri yanıtlar arasında cinsiyete bağlı olarak $p < ,05$ anlamlılık düzeyinde farklılık bulunmamaktadır (*ön test: $p = ,685$ ve $p > ,05$; son test: $p = ,175$ ve $p > ,05$).*

Tablo 15. İlgili Alt Maddeye Verilen Yanıtların Bilinen Yabancı Dil Sayısı Değişkenine Göre Karşılaştırılması

	Yabancı Dil Sayısı	N	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Farklılık
Ön Test	1	36	2,6111	,93435	Gruplar arası	17,718	3	8,859	10,429	1>3 2>3
	2	42	2,8095	,99359						
	3 ve üstü	30	1,8333	,79148	Gruplar içi	89,198	105	,850		
	Toplam	108	2,4722	,99961						
	Levene: 10,461	P= ,000	Genel	106,917	108					

	Yabancı Dil Sayısı	N	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Farklılık
Son test	1	36	2,5833	1,01848	Gruplar arası	9,931	3	4,965	6,226	1>3 2>3
	2	42	2,5714	1,06469						
	3 ve üstü	30	1,9000	,69481	Gruplar içi	83,736	105	,797		
	Toplam	108	2,3889	1,00892						
	Levene: 8,404	P= ,000	Genel	93,667	108					

Öntest: $p < ,05$ Sontest: $p < ,05$

Katılımcıların *diğer öğrencilerin her zaman benden daha iyi konuştuğunu düşünüyorum* alt maddesine verdikleri hem ön test hem de son test yanıtları arasında bildikleri yabancı dil sayısına göre $p < ,05$ anlamlılık düzeyinde farklılık bulunduğu tablo 20'de görülmektedir (*ön test: $p = ,000$ ve $p < ,05$; son test: $p = ,003$ ve $p < ,05$).* Ön test sonuçlarına göre var olduğu görülen farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacı ile gerçekleştirilen Dunnett

T3 testi sonuçlarına göre bir yabancı dil bilen katılımcıların ($\bar{X}=2,61$) üç ve üzeri yabancı dil bilen katılımcılara göre ($\bar{X}=1,83$) diğer öğrencilerin kendilerinden daha iyi konuştuklarını düşündükleri; iki yabancı dil bilen katılımcıların ise ($\bar{X}=2,80$) üç ve üstü yabancı dil bilen katılımcılara göre ($\bar{X}=1,83$) diğer öğrencilerin kendilerinden daha iyi konuştuklarını düşündükleri belirlenmiştir. Son test sonuçları arasında var olduğu görülen farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için gerçekleştirilen Dunnett T3 testi sonuçlarına göre hem bir yabancı dil bilen katılımcıların ($\bar{X}=2,58$) hem de iki yabancı dil bilen katılımcıların ($\bar{X}=2,57$) üç ve üzeri yabancı dil bilen katılımcılara göre ($\bar{X}=1,90$) diğer öğrencilerin kendilerinden daha iyi konuştuklarını düşündükleri belirlenmiştir. Ön test sonuçlarına göre; bir yabancı dil bilen katılımcıların üç ve üzeri yabancı dil bilen katılımcılara göre diğer öğrencilerin kendilerinden daha iyi konuştuklarını düşündükleri; iki yabancı dil bilen katılımcıların ise üç ve üstü yabancı dil bilen katılımcılara göre diğer öğrencilerin kendilerinden daha iyi konuştuklarını düşündükleri belirlenmiştir. Son test sonuçları da bu bulgularla benzerlik göstermektedir. Son test sonuçlarına göre hem bir yabancı dil bilen katılımcıların hem de iki yabancı dil bilen katılımcıların üç ve üzeri yabancı dil bilen katılımcılara göre diğer öğrencilerin kendilerinden daha iyi konuştuklarını düşündükleri belirlenmiştir. Sonuçlara göre yabancı dil bilme sayısı azaldıkça diğer öğrencilerin kendilerinden daha iyi konuştuğunu düşünme oranı artış göstermiştir.

Tablo 16. İlgili Alt Maddeye Verilen Yanıtların Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Ölçüm	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Ön test	Erkek	26	3,4615	1,02882	108	1,886	,062
	Kadın	82	3,8049	,72757			
Son test	Erkek	26	3,1538	1,04661	108	3,183	,002
	Kadın	82	3,7683	,79036			

Öntest: $p > ,05$ Sontest: $p < ,05$

Tablo 16’da katılımcıların diğer öğrencilerin önünde yabancı dil konuşmaktan sıkılıyorrum alt maddesine verdikleri ön test yanıtları arasında cinsiyete bağlı olarak $p < ,05$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunmadığı görülmektedir ($p = ,062$ ve $p < ,05$). Son test sonuçlarına göre katılımcıların alt maddeye verdikleri yanıtlar arasında cinsiyete bağlı olarak $p < ,05$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p = ,002$ ve $p < ,05$). Sonuçlara göre kadın katılımcıların ($\bar{X}=3,76$) erkek katılımcılara göre ($\bar{X}=3,15$) diğer öğrencilerin önünde konuşmaktan daha fazla sıkıldıkları tespit edilmiştir. Bu durumda erkek katılımcıların diğer öğrencilerin önünde Türkçe konuşurken daha rahat oldukları görülmektedir.

Tablo 17. İlgili Alt Maddeye Verilen Yanıtların Bilinen Yabancı Dil Sayısı Değişkenine Göre Karşılaştırılması

	Yabancı Dil Sayısı	N	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Farklılık
Ön Test	1	36	3,8611	,72320	Gruplar arası	1,375	3	,688	1,027	-
	2	42	3,5952	,93859						
	3 ve üstü	30	3,7333	,73968	Gruplar içi	70,291	105	,669		
	Toplam	108	3,7222	,73968						
	Levene: 4,081	P= ,020	Genel	71,667	108					
	Yabancı Dil Sayısı	N	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Farklılık
Son test	1	36	3,6944	,70991	Gruplar arası	,996	3	,498	,619	-
	2	42	3,5000	1,01813						
	3 ve üstü	30	3,7000	,91539	Gruplar içi	84,439	105	,804		
	Toplam	108	3,6204	,89357						
	Levene: 8,404	P= ,000	Genel	85,435	108					

Öntest: $p > ,05$ Sontest: $p > ,05$

Tablo 17’de katılımcıların ilgili maddeye verdikleri yanıtların bildikleri yabancı dil sayısı değişkenine göre karşılaştırılmasına ilişkin veriler yer almaktadır. Tabloda görüldüğü gibi katılımcıların *diğer öğrencilerin önünde yabancı dil konuşmaktan sıkılıyorum* alt maddesine verdikleri ön test ve son test yanıtları arasında bildikleri yabancı dil sayısı değişkenine bağlı olarak $p < ,05$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunmamaktadır (*ön test: $p = ,362$ ve $p > ,05$; son test: $p = ,540$ ve $p > ,05$).*

Tablo 18. İlgili Alt Maddeye Verilen Yanıtların Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Ölçüm	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Ön test	Erkek	26	2,5769	,85665	108	2,737	,007
	Kadın	82	3,1463	,94440			
Son test	Erkek	26	2,2692	,72430	108	,933	,353
	Kadın	82	2,4390	2,4390			

Öntest: $p < ,05$ Sontest: $p > ,05$

Tablo 18’de görüldüğü üzere katılımcıların *yabancı dil sınıfında konuşurken gergin ve akli karışmış hissediyorum* alt maddesine verdikleri ön test yanıtlarına ilişkin cinsiyete bağlı olarak $p < ,05$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p = ,007$ ve $p < ,05$). Sonuçlara göre kadın katılımcıların ($\bar{X} = 3,14$) Türkçe sınıfında konuşurken erkek katılımcılara göre ($\bar{X} = 2,57$) daha fazla gergin ve akli karışmış hissettikleri tespit edilmiştir. Son test sonuçları arasında $p < ,05$ düzeyinde cinsiyete bağlı olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p = ,353$ ve

$p > ,05$). Sonuçlara göre erkek katılımcıların Türkçe sınıfında konuşurken daha rahat ve kendilerinden emin oldukları belirlenmiştir.

Tablo 19. İlgili Alt Maddeye Verilen Yanıtların Bilinen Yabancı Dil Sayısı Değişkenine Göre Karşılaştırılması

	Yabancı Dil Sayısı	N	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Farklılık
Ön Test	1	36	3,6111	,99363	Gruplar arası	35,296	3	17,648	20,021	1>3 2>3
	2	42	3,1667	,88115						
	3 ve üstü	30	2,1667	,94989	Gruplar içi	92,556	105	,881		
	Toplam	108	3,0370	1,0931						
	Levene: ,283	P= ,754	Genel	127,852	108					
	Yabancı Dil Sayısı	N	\bar{X}	Ss	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Farklılık
Son test	1	36	2,5000	,81064	Gruplar arası	,570	3	,285	,432	,65** -
	2	42	2,3571	,82111						
	3 ve üstü	30	2,3333	,80230	Gruplar içi	69,310	105	,660		
	Toplam	108	2,3981	,80813						
	Levene: ,097	P= ,907	Genel	69,880	108					

Öntest: $p < ,05$ Sontest: $p > ,05$

Tablo 19’da görüldüğü gibi katılımcıların yabancı dil sınıfında konuşurken gergin ve akli karışmış hissediyorum alt maddesine verdikleri ön test yanıtları arasında bildikleri yabancı dil sayısına göre $p < ,05$ düzeyinde anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p = ,000$ ve $p < ,05$). Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Tukey testi sonuçlarına göre bir yabancı dil bilen katılımcıların ($\bar{X} = 3,61$) Türkçe sınıfında konuşurken 3 ve üstü yabancı dil bilenlere göre ($\bar{X} = 2,16$) daha akli karışık ve gergin hissettikleri tespit edilmiştir. İki yabancı dil bilen katılımcıların ise ($\bar{X} = 3,16$) üç ve üzeri yabancı dil bilen katılımcılara göre ($\bar{X} = 2,16$) Türkçe sınıfında konuşurken daha akli karışmış ve gergin hissettikleri belirlenmiştir. Son test yanıtları arasında $p < ,05$ anlamlılık düzeyinde bildikleri yabancı dil sayısı değişkenine göre farklılık bulunmamaktadır ($p = ,650$ ve $p > ,05$). Elde edilen sonuçlara göre yabancı dil bilme oranı arttıkça katılımcıların Türkçe konuşurken kendilerini daha rahat hissettikleri söylenebilir.

Tablo 20. Katılımcıların Türkçe Dışındaki Diğer Dil Sınıflarında Konuşma Durumlarına İlişkin Görüşme Sorusuna Vermiş Oldukları Yanıtlara Ait Verilerin Analizi

Görüşme Soru ve Cevapları	Kodlamalar	Temalar
Araştırmacı: Türkçe dışında kalan diğer yabancı dil sınıflarında konuşurken kendinizden emin olabiliyor musunuz?		
Chrysa (kadın, düşük kaygı düzeyi): Diğer yabancı dil sınıflarında da aynı Türkçe sınıfında olduğu gibi kendime çok güvenim olmasa bile konuşabiliyorum. Türkçe konuşmayı şu anda çok beceremiyorum. Ama konuşmaya çalışıyorum.	Kendine güven Konuşma kaygısı düşük Rahatlık	Hazırlık / Hazırlıksız konuşma durumu
Elena (kadın, düşük kaygı düzeyi): Eğer bu duruma hazırlıklı isem hiçbir sorun yaşamam. Yabancı dil derslerinde kendimi hep konuşmaya hazır hissedirim. Her şeyin en güzelinin olmasını isterim. Mutlaka istediğim şeye zaman ayırıyorum.	Kendine güven Hazırlıklı olma durumu	Hazırlık / Hazırlıksız konuşma durumu
Marina A. (kadın, düşük kaygı düzeyi): İngilizce küçük yaşlarda öğrendim. Diploma alacağım için çok çalıştım. Kendimden hep emindim çünkü sürekli etrafımda duyduğum bir dildi. Şimdi ise yabancı dil sınıflarında hep kendime güvenirim.	Kendine güven Konuşma rahatlığı Erkek yaşta dil öğrenimi	Hazırlık / Hazırlıksız konuşma durumu
Vicky (kadın, düşük kaygı düzeyi): Bildiğim diğer yabancı diller için kurslara küçük yaşlarda gittiğim için hiç sıkılmadım. Kendimden hep emindim. Şu an yabancı dil olarak sadece Türkçe kursuna gidiyorum. Emin olduğum şeyleri konuşuyorum.	Kendine güven Küçük yaşta dil öğrenimi Rahatlık	Hazırlık / Hazırlıksız konuşma durumu
Moupoulns (erkek, düşük kaygı düzeyi): Dil sınıflarında konuşurken hiçbir zaman gergin olmam, genel olarak çok rahat olurum. Dil sınıflarına isteyerek gidiyorum.	Rahatlık Dil sınıflarına yönelik istek Kaygı yok	Hazırlık / Hazırlıksız konuşma durumu
Christina (kadın, yüksek kaygı düzeyi): Gittiğim her yabancı dil sınıfında her yabancı dil sınıfında ilk başlarda biraz zorlandım. Ancak bir yere kadar. Daha sonra konuşmaya başladım. Şu an da Türkçe sınıfında konuşmakta zorlanıyorum.	En başlarda biraz çekingenlik Duruma alışma	Hazırlık / Hazırlıksız konuşma durumu
Marina K. (kadın, yüksek kaygı düzeyi): Yabancı dilleri her gün kullanmadığımız için önceden yabancı dil sınıflarında hep tedirgin olurum. Şimdi eskisi kadar olmasa da yine tedirginlik yaşıyorum. Ama benim seviyemde olan birisi ile konuşurken rahat olurum.	Kaygılı tedirgin olma durumu Aynı seviye ise tedirginlik yok	Hazırlık / Hazırlıksız konuşma durumu
Georgia (kadın, yüksek kaygı düzeyi): Hayır yabancı dil sınıflarında konuşurken çok kaygılı olmam çünkü emin olduğum şeyleri konuşurum. Emin değilsem susmayı tercih ederim.	Biraz kaygılı Emin olduğu durumlarda konuşma	Hazırlık / Hazırlıksız konuşma durumu

Tsimpou (kadın, yüksek kaygı düzeyi): Önceleri yabancı dil derslerinde konuşmak beni daha çok heyecanlandırır; çünkü doğru söyleyip söylemediğimden emin olamamamdır, şimdi eskiye göre daha az gergin oluyorum. Ancak yine de konuşurken çok rahat olamam.	Kendinden emin olamama Kaygı taşıyor.	Hazırlık / Hazırlıksız konuşma durumu
Eleftheria (kadın, yüksek kaygı düzeyi): Öğrendiğim yabancı dilleri ilkokul yaşlarında kursta öğrendim. Bu yüzden çok gergin olmazdım çünkü yaş olarak küçüktüm oyun gibi görüyordum. Neden olduğunu bilmiyorum ama şimdi dil sınıflarında konuşurken kaygılı oluyorum.	Küçük yaşlarda rahat Şimdi kaygı taşıyor.	Hazırlık / Hazırlıksız konuşma durumu

Tablo 20’de katılımcıların Türkçe dışındaki diğer dil sınıflarında konuşma durumlarına ilişkin görüşme sorusuna vermiş oldukları yanıtlara yer verilmiştir. Türkçe dışında kalan diğer dil sınıflarında konuşma durumuna ilişkin olarak; yüksek kaygı taşıyan katılımcılar verdikleri cevaplarda genel olarak diğer dil sınıflarında da konuşurken kaygı taşıdıklarını, rahat olmadıklarını belirten yanıtlar verirken; düşük kaygı düzeyine sahip katılımcıların diğer yabancı dil sınıflarında da konuşma durumlarında rahat oldukları, kaygı taşımadıkları anlaşılmaktadır.

Tablo 21. Katılımcıların İlk Kez Tanıştıkları Bir Kişi İle Konuşma Durumuna İlişkin Görüşme Sorusuna Vermiş Oldukları Yanıtlara Ait Verilerin Analizi

Görüşme Soru ve Cevapları	Kodlamalar	Temalar
Araştırmacı: İlk kez tanıştığınız bir kişi ile konuşurken gergin / kaygılı olur musunuz? Chrysa (kadın, düşük kaygı düzeyi): Genel olarak bir problemim olmaz. Bu durumdan ötürü bir kaygı duymam. Ama bu biraz da kiminle konuştuğuma bağlı diye düşünüyorum. Eminim ki stres ve korku duymam. Eğer benden yaş olarak büyükse daha saygılı konuşmaya çalışırım. Bunun başarabilir miyim diye biraz tedirgin olabilirim.	Rahat Kaygı düzeyi düşük Saygılı konuşmaya çalışır Kim olduğuna bağlı	Yabancı insanlarla ilk tanışma durumu
Elena (kadın, düşük kaygı düzeyi): Böyle bir durumda hiç tedirgin olmam. Çok rahat olurum. Zaten seçtiğim meslek hep insanlarla konuşmayı gerektiriyor. İlk kez tanışıyor olmam benim için bir anlam oluşturmuyor.	Kendine güven Kaygı düşük Rahatlık	Yabancı insanlarla ilk tanışma durumu
Marina A. (kadın, düşük kaygı düzeyi): Genelde rahat olurum diye düşünüyorum. Ancak bu tabi ki tanıştığım kişinin kim olduğuna da bağlı. Yaşıtlarım ile bu konuda sorun yaşayacağımı sanmıyorum.	Rahatlık Kim olduğuna bağlı Yaşıtlarda sorun yok	Yabancı insanlarla ilk tanışma durumu
Vicky (kadın, düşük kaygı düzeyi): Hayır hiç çekincem olmaz. Gayet rahat olurum. Kim olduğu da önemli değil.	Kaygı duymuyor. Rahat	Yabancı insanlarla ilk tanışma durumu

Moupoulns (erkek, düşük kaygı düzeyi): Hayır, çok rahat olurum, insanlarla konuşurken, tanışırken hiçbir çekince hissetmem. Her zaman rahat hissederim.	Kaygı duymuyor. Rahat davranışlar	Yabancı insanlarla ilk tanışma durumu
Christina (kadın, yüksek kaygı düzeyi): Bu tamamen tanıştığım kişinin kim olduğu ile ilgili. Örneğin benden yaşça büyük ve önemli birisi ise gergin olurum. Ama yaşıtım birisi ise tedirginlik yaşayacağımı düşünmüyorum.	Kişiye bağlı Tedirginlik Uzak kalma durumu	Yabancı insanlarla ilk tanışma durumu
Marina K. (Kadın, yüksek kaygı düzeyi): Kendi yaşlıtlarım ile konuşurken bu durum hiç sorun oluşturmaz. Anacak bu konuşacağım önemli bir kişi ise... Örneğin geçen hafta bir kitap yazarı geldi. Ben kendisi ile konuşmak istedim ancak konuşamadım. Bir kenara durdum ve sadece uzaktan baktım.	Kişiye bağlı Tedirginlik, kaygı	Yabancı insanlarla ilk tanışma durumu
Georgia (Kadın, yüksek kaygı düzeyi): Böyle bir durumda en başta bir sıkıntı hissederim ama sonra bu duruma alışırım diye düşünüyorum. Bazen söyleyeceğim sözcükleri bile karıştırabilirim. Ancak sonra bu durum kaybolur ve rahatlamaya başlarım.	En başta tedirginlik Alışma durumu	Yabancı insanlarla ilk tanışma durumu
Tsimpou (Kadın, yüksek kaygı düzeyi): İlk tanıştığım kişi farklı bir ülkeden birisi olursa, doğru konuşuyor muyum diye endişe ederdim. Ama kendi ana dilimi konuşan birisi ise hiç sorun yaşamam. Şu an Türkiye'ye gidip pratik yapmak isterdim.”	Kendi ana dili ise rahat Doğru konuşuyor muyum?	Yabancı insanlarla ilk tanışma durumu
Eleftheria (Kadın, yüksek kaygı düzeyi): Çekinmem rahat olurum. Ancak bu farklı bir dil konuşan birisi ise en başta sadece söylediğim şeyi nasıl anlayacak acaba diye düşünürüm.	Rahatlık Kaygı düzeyi düşük	Yabancı insanlarla ilk tanışma durumu

Yüksek kaygı ve düşük kaygı düzeyine sahip bulunan katılımcılar tablo 21’de de görüldüğü gibi ilk kez tanıştıkları kişilerle konuşurken çok gerginlik yaşamayacakları, çok kaygılı olmayacakları yönünde yanıtlar vermişlerdir. İlgili soruya yüksek kaygı düzeyi ve düşük kaygı düzeyine sahip katılımcılar tarafından ayırt edici olmayan birbirine yakın yanıtlar verilmiştir.

Tablo 22. Katılımcıların Bir Topluluk Önünde Hazırlıksız Konuşma Durumuna İlişkin Görüşme Sorusuna Vermiş Oldukları Yanıtlara Ait Verilerin Analizi

Görüşme Soru ve Cevapları	Kodlamalar	Temalar
Araştırmacı: Bir topluluk önünde hiç beklemediğiniz bir anda hazırlıksız bir şekilde kendi ana dilinizde konuşmak zorunda kaldığımızı düşünün. Bu durumda neler hissederdiniz?		
Chrysa (kadın, düşük kaygı düzeyi): Böyle bir durumda dinleyicilerin beni dinlediklerini gördüğüm zaman rahatlarım ve her hangi bir	Rahat Kendinden emin Sakin	Hazırlıksız konuşma durumu

kaygı duymam. Ancak bu konu çok iyi bilmediğim bir konuya biraz heyecanlanabilirim.		
Elena (kadın, düşük kaygı düzeyi): Mikrofonu elime alana kadar kalbim hızlı atar diye düşünüyorum ama sonrasında çok rahat olacağıma eminim.	Biraz heyecan Öz güven yine de yüksek	Hazırlıksız konuşma durumu
Marina A. (kadın, düşük kaygı düzeyi): Böyle bir durum hiç başıma gelmedi ancak eğer bu durumda kalmış olsaydım iyi bir konuşma yapabirdim. Topluluk karşısında konuşurken heyecanlanmam.	Öz güven Rahat olma durumu	Hazırlıksız konuşma durumu
Vicky (kadın, düşük kaygı düzeyi): Sanırım bu durumda insanların dikkatini çekmek için şaka yaparak konuşmaya başladım. Ama rahat olacağımı düşünüyorum. Panik olmadım, kaygı duymazdım.	Rahatlık Kaygı yok. Öz güven	Hazırlıksız konuşma durumu
Moupoulns (erkek, düşük kaygı düzeyi): Ben insanlar karşısında heyecan yapmam, ancak burada farklı bir durum var. Bu durumda kalırsam kısa bir süre zorlanırım ve belki bana gülecekler mi bana diye düşünürüm. Biraz kaygılı olabilirim.	Az heyecan Bana ne derler? Biraz kaygı	Hazırlıksız konuşma durumu
Christina (kadın, yüksek kaygı düzeyi): Çok heyecanlı olurdum, kalbim hızla çarpardı. Böyle bir duruma kalmak istemem.	Kaygı ve endişe Kaçınma	Hazırlıksız konuşma durumu
Georgia (kadın, yüksek kaygı düzeyi): Hiç böyle bir durum başıma gelmedi ancak en başta heyecanlı olacağım kesin. Biraz da dinleyici kitlesine göre de değişebilir bu durum bu.	Kaygı ve heyecan Dinleyiciye göre	Hazırlıksız konuşma durumu
Marina (kadın, yüksek kaygı düzeyi): Baştan eminim ki zorlanırım çünkü söyleyeceklerimi toparlamam ve ne konuşacağımı planlamam zaman alıcı olacaktır. Çok zor anlar yaşayabileceğimi düşünüyorum	Kaygılı Zor anlar geçirebilir.	Hazırlıksız konuşma durumu
Tsimpou (kadın, yüksek kaygı düzeyi): Dün buna yakın bir durumla karşılaştım. Bir derste sunum yaptım. Sunuma az hazırlanabilmişim. İlk beş dakika çok heyecanlandım. Öğretmen sürekli not tutuyordu. Ama sonraları biraz rahatladım. Topluluk karşısında konuşmaktan çekinmem. Biraz heyecan yaşayabilirim bu ise normal diye düşünüyorum.	Rahatlık Biraz heyecan Kaygı düşük	Hazırlıksız konuşma durumu
Eleftheria (kadın, yüksek kaygı düzeyi): Bu durumda kalmak hiç istemezdim. Çok çekinirdim, söyleyeceğim cümleleri karıştırır ve kırmızı olurdum. Konuşabileceğimi sanmıyorum.	Oldukça heyecanlı Kaygılı	Hazırlıksız konuşma durumu

Tablo 22’de de görüldüğü üzere bir topluluk karşısında hazırlıksız konuşma durumuna ilişkin yöneltilen soru karşısında kaygı düzeyi yüksek katılımcıların genel olarak bu durumdan sıkılacakları, böyle bir durum ile yüzleşmek

istememedikleri hatta bu durumda cümleleri karıştırıp konuşamayacaklarını düşündükleri tespit edilmiştir. Kaygı düzeyi düşük katılımcılar ise böyle bir duruma karşısında biraz heyecan yapma durumları olsa bile genel olarak topluluk karşısında hazırlıksız konuşmak zorunda kalma durumunda yüksek kaygılı katılımcılara göre çok daha rahat olacakları yönünde yanıtlar vermişlerdir.

Tablo 23. Katılımcıların Ana Dili Farklı Olan Bir Kişi İle Onun Ana Dilinde Konuşma Durumuna İlişkin Görüşme Sorusuna Vermiş Oldukları Yanıtlara Ait Verilerin Analizi

Görüşme Soru ve Cevapları	Kodlamalar	Temalar
Araştırmacı: Ana dili farklı olan birisi ile onun dilinde konuşmak zorunda kaldınız. Bu durumda ne hissederdiniz?		
Chrysa (kadın, düşük kaygı düzeyi): Böyle bir durumda heyecanlı olurum. Ama heyecanım “Acaba, dedikleri mi doğru anlar mı veya ben kendimi doğru anlatabilir miyim?” diye düşünmekten ileri gelir.	Biraz heyecan Doğru anlaşılacak	Ana dili farklı birisi ile konuşma durumu
Elena (kadın, düşük kaygı düzeyi): Eğer bu kişinin ana dili İngilizceyse ise hiç sorun olmaz. Çok rahat olurum. Ancak onun ana dilini çok iyi bilmiyorsam bile orta yolu bulabilirim ve anlaşabilirim. Her durumda çok rahat olurum.	Rahatlık Kaygı düşük Şartlı durum	Ana dili farklı birisi ile konuşma durumu
Marina A. (kadın, düşük kaygı düzeyi): Bu durum karşımdakinin ana diline göre değişir. Örneğin İngiliz birisi İngilizce olarak konuşurken heyecanlanırım ve iyi konuşamadığım için üzülürüm. Ancak örneğin Türkçe konuştuğum zaman yanlış bile olsa çok hoşuma gidiyor. İyi konuşmasam bile rahat olurum.	Şartlı durum Kaygı düşük	Ana dili farklı birisi ile konuşma durumu
Vicky (kadın, düşük kaygı düzeyi): Sadece beni doğru anlıyor mu diye endişe duyarım aksi halde bu gibi bir durumdan çekinmem. Konuşurken rahat olurum.	Doğru anlaşılacak Kaygı düşük	Ana dili farklı birisi ile konuşma durumu
Moupoulis (erkek, düşük kaygı düzeyi): Zaten üniversitedeki bölümüm gereği (Filoloji) hocaların hepsinin ana dili İngilizce. Bu konuda tecrübeliyim. Böyle bir durumda sıkıntı yaşamam, çok rahat olurum.	Tecrübeli Kaygı yok	Ana dili farklı birisi ile konuşma durumu
Christina (kadın, yüksek kaygı düzeyi): Dili ne kadar iyi bilsem de sonuç olarak bu onun ana dili. Söylediklerim farklı anlaşılabilir. Bana göre iyi olabilir ama ona göre farklı olabilir. Bu durumda heyecanlanırım. Ama çok fazla değil. (<i>Kelimeleri yanlış telaffuz etmekten korkar mısın?</i>) Evet, çekinirim, ama doğru söylemek için çabalarım.	Düşük kaygı Az heyecan Doğru anlaşılacak	Ana dili farklı birisi ile konuşma durumu

Marina (kadın, yüksek kaygı düzeyi): Bu durumda biraz tedirgin olabilirim. Kendimi ifade etmekte zorlanabilirim, karşımdaki beni ne kadar anlar diye endişe ederim.	Şartlılık Endişe Doğru anlaşılma	Ana dili farklı birisi ile konuşma durumu
Georgia (kadın, yüksek kaygı düzeyi): Benim ana dilim olmadığı için kesinlikle heyecan yaşarım. Ama iletişim kurmak istiyorsam mutlaka bir yolunu bulur ve iletişim kurarım.	Kararlılık Heyecan	Ana dili farklı birisi ile konuşma durumu
Tsimpou (kadın, yüksek kaygı düzeyi): En başta zorlanabilirim, biraz heyecanlı olabilirim diye düşünüyorum ancak bu karşımdaki insana da bağlı. Benimle dalga geçebilir diye çekinebilirim.	Heyecan Doğru anlaşılma	Ana dili farklı birisi ile konuşma durumu
Eleftheria (kadın, yüksek kaygı düzeyi): Bu gibi bir durum hiç başıma gelmedi. Ama Babaannem Polonya'ya gitmiş ve orada onun da başıma gelmiş. Bu durumda o sadece gülmüş, eğlenceli olduğunu söyledi. Sanırım ben de onun gibi davranırdım. Gülerdim. Bu durumdan çok endişe etmezdim.	Gülmek Doğru anlaşılma Endişe ve kaygı az.	Ana dili farklı birisi ile konuşma durumu

Tablo 23'de belirtildiği gibi hem kaygı düzeyi yüksek hem de düşük katılımcıların ana dili farklı olan birisi ile konuşma durumunda en başlarda biraz heyecanlı olabileceklerini ama bu durumun genellikle ana dili farklı olan birisi ile konuşma durumundan değil doğru anlaşılma kaygısından kaynaklandığını belirten yanıtlar verdikleri görülmüştür.

Tablo 24. Katılımcıların Bir Topluluk Önünde Yabancı Bir Dil İle Konuşma Durumunda Kalmaya İlişkin Görüşme Sorusuna Vermiş Oldukları Yanıtlara Ait Verilerin Analizi

Görüşme Soru ve Cevapları	Kodlamalar	Temalar
Araştırmacı: Bir topluluk önünde yabancı bir dil ile konuşmak zorunda kaldığınızı düşünün. Bu durumda ne hissederdiniz?		
Chrysa (kadın, düşük kaygı düzeyi): Bu durum konuşma yapacağım dile göre değişir. Almanca ve İngilizceyi Türkçeye göre daha iyi konuşuyorum. Heyecanlı olurum. Utanmam. Heyecanımın derecesi çok fazla olmaz. Sesim titremez örneğin.	Şartlı durum Heyecan az Kaygı düşük	Hazırlıklı / hazırlıksız konuşma durumu
Elena (kadın, düşük kaygı düzeyi): Bu durum şu an başıma gelse ve İngilizce konuşmak durumunda kalsam rahat olurum. Ama az bildiğim dillerde rahat olamam. Önceden hazırlık yapmam gerekir.	Şartlı durum Kaygı düşük	Hazırlıklı / hazırlıksız konuşma durumu
Marina A. (kadın, düşük kaygı düzeyi): Geçen yıl Polonya'da Erasmus öğrencisiydim. Bu gibi durumlarla çok karşılaştım. Hiç sorun yaşamadım her konuşmamda çok rahattım.	Rahatlık Kaygı düşük	Hazırlıklı / hazırlıksız konuşma durumu

Vicky (kadın, düşük kaygı düzeyi): O dili iyi biliyorsam hiç zorluk çekmem. Evde hazırlık yaptım. Ama tamamen bilmediğim veya ve söz konusu dili orta seviyede biliyorsam biraz tedirgin olurum.	Şartlı durum Kaygı düşük	Hazırlıklı / hazırlıksız konuşma durumu
Moupoulns (erkek, düşük kaygı düzeyi): Tamamen dili ne kadar iyi bildiğime bağlı; topluluk karşısında konuşmakla ilgili hiçbir kaygım olmaz.	Kaygı düşük Şartlı durum	Hazırlıklı / hazırlıksız konuşma durumu
Christina (kadın, yüksek kaygı düzeyi): İyi bildiğim bir dil olursa utangaçlık veya heyecan yaşayacağımı sanmıyorum ama sonuç olarak ana dilim olmadığı için biraz heyecanlı olursam da şaşırırım.	Şartlı durum Düşük kaygı	Hazırlıklı / hazırlıksız konuşma durumu
Marina (kadın, yüksek kaygı düzeyi): Öyle bir durumda kalmak istemezdim. Heyecanlı olurum ve eğer hiç hazırlık yapmadysam çok hata yapardım.	Çekince Hata yapma kaygısı Heyecan	Hazırlıklı / hazırlıksız konuşma durumu
Georgia (kadın, yüksek kaygı düzeyi): Heyecanlı olurum buna eminim. Benim için zor bir durum olurdu. Elimde yazılı bir metin olmasını isterdim.	Kaygılı Yazılı metin Heyecan	Hazırlıklı / hazırlıksız konuşma durumu
Tsimpou (kadın, yüksek kaygı düzeyi): Böyle bir durumda çok kaygılı olurum. Sorun yaşardım, o yabancı dili ne kadar da iyi bilsem bile heyecan yapardım ve sıkılırdım.	Kaygılı Heyecan ve sıkıntı	Hazırlıklı / hazırlıksız konuşma durumu
Eleftheria (kadın, yüksek kaygı düzeyi): Bu durumda kesinlikle çok fazla heyecanlanırdım. Elim titrerdi.	Yüksek kaygı Heyecan	Hazırlıklı / hazırlıksız konuşma durumu

Yabancı bir dilde topluluk önünde konuşma durumu ile ilgili olarak verilen yanıtlar arasında yüksek ve düşük kaygı düzeylerine göre farklılıklar bulunduğu tablo 24’de görülmektedir. Kaygı düzeyi düşük katılımcılar genel olarak konuşma yapacakları dili iyi bildikleri takdirde topluluk önünde yabancı dil ile konuşmaktan dolayı sorun yaşamayacakları yönünde yanıtlar verirlerken kaygı düzeyi yüksek katılımcıların topluluk önünde yabancı bir dil ile konuşma yapmaktan ötürü oldukça endişeli, heyecanlı ve kaygılı olacakları yönünde cevaplar verdikleri tespit edilmiştir.

Sonuç

Çalışma sonucunda kadın katılımcıların yabancı dil konuşma becerisine yönelik olarak erkek katılımcılara göre daha fazla kaygı taşıdıkları tespit edilmiştir. Daha önce gerçekleştirilmiş bazı çalışmalarda yabancı dil konuşma kaygısı ve cinsiyet arasında anlamlı farklılık bulunmadığı görülmüştür (Sallabaş, 2012; Demir, 2014). Konuşma kaygısı üzerine gerçekleştirilen çalışmalarda elde edilen farklı sonuçlarda; bu kaygının bireysel özelliklerden etkilenme olasılığının yüksek olmasının etkili olduğu söylenebilir.

Bazı araştırmalarda yabancı dil kaygısının oluşmasında sınıf ortamının ve öğretmen davranışlarının ön plana çıktığı belirtilmektedir (Young, 1991, s. 429). Ancak bu araştırmada yüksek kaygı taşıyan bireylerin dile yönelik kaygı taşımalarında yabancı dili her gün kullanmadıkları için sınıf ortamlarında gergin hissetmeleri, yabancı dil konuşurken yanlış yapma korkusu gibi bireysel nedenlerin ön plana çıktığı tespit edilmiştir. Freud (1933) her kaygının bir kalıntı asıllı olduğunu söylemektedir. Bu durumda dil kaygısının sınıf ortamı ve öğretmen ile karşılaşmadan oluşmuş olma olasılığı yüksektir. Katılımcıların cevapları bunu desteklemektedir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen bireylerde arkadaşlar, internet, medya gibi farklı kaynaklardan edindikleri doğru-yanlış bilgiler, gerekse kişisel kaynaklı nedenlerden ötürü Türkçeye yönelik düşük veya yüksek kaygı taşıdıkları söylenebilir. Bu kaygılar arasında konuşma kaygısının en başta geldiği ön görülebilir. Araştırma sonuçlarına göre katılımcıların %70,4'ü Türkçe dersinde hazırlıksız konuşma durumlarında kendilerinden emin olmadıklarını belirtmişlerdir. Bunun yüksek bir oran olduğu görülmektedir. Horwitz (vd. 1986) yılında yaptıkları çalışmada da benzer sonuçlar elde edilmiştir.

Yunanistan'da gerçekleştirilen bu çalışma sonucunda yüksek kaygılı katılımcıların hem düşük kaygılı hem de orta kaygılı katılımcılardan daha fazla *diğer öğrencilerin Türkçe dersinde kendilerinden daha iyi olduğu düşüncesini taşıdıkları* tespit edilmiştir. Yüksek kaygı düzeyinin yabancı dil öğreniminde bireylerin yabancı dil konuşmaya yönelik öz güvenlerini olumsuz yönde etkilediği görülmektedir.

Çalışma sonucunda erkek katılımcıların konuşma ile ilgili bazı durumlarda kadın katılımcılardan daha rahat oldukları ve daha az kaygı taşıdıkları ortaya çıkmıştır. Erkek katılımcılar kadın katılımcılara göre ana dili Türkçe olan kişilerde konuşurken daha rahat olacaklarını belirtmişlerdir. Ayrıca kadın katılımcıların *diğer öğrencilerin önünde Türkçe konuşmaktan* erkek katılımcılara göre daha fazla sıkıldıkları; yine kadın katılımcıların Türkçe sınıfında konuşurken erkek katılımcılara göre daha gergin ve aklı karışmış hissettikleri tespit edilmiştir. Araştırmada elde edilen verilere göre yabancı dil olarak Türkçe konuşma durumlarında erkekler kadınlara göre daha rahat ve kendilerinden emin olmaktadır.

Yabancı dil bilme oranı arttıkça katılımcıların daha az konuşma kaygısı taşıdıkları belirlenmiştir. Bir yabancı dil bilen katılımcıların, iki yabancı dil bilen katılımcılara göre Türkçe sınıfında hazırlıksız konuşma durumlarında kendilerinden daha az emin oldukları tespit edilmiştir. Sonuçlara göre yabancı dil bilme oranı ile hazırlıksız konuşma durumlarında hissedilen *öz güven eksikliği* arasında test orantı olduğu söylenebilir. Ayrıca bir yabancı dil bilen katılımcıların üç ve üzeri yabancı dil bilen katılımcılara göre *diğer öğrencilerin*

kendilerinden daha iyi konuştuklarını düşündükleri; iki yabancı dil bilen katılımcıların ise üç ve üstü yabancı dil bilen katılımcılara göre *diğer öğrencilerin kendilerinden daha iyi konuştuklarını düşündükleri* belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre yabancı dil bilme sayısı azaldıkça *diğer öğrencilerin kendilerinden daha iyi konuştuğunu düşünme oranı* artış göstermiştir. Bu sonuçlar yabancı dil bilme sayısı ile yabancı dil öz yeterlik durumu arasında doğru orantı olduğu tezini güçlendirmektedir. Bu sonuçları destekler nitelikte; bir yabancı dil bilen katılımcıların Türkçe sınıfında konuşurken 3 ve üstü yabancı dil bilenlere göre *daha akli karışık ve gergin* hissettikleri tespit edilmiştir. Sevim (2014) de yabancı uyruklu öğrenciler üzerinde gerçekleştirdiği araştırmasında Türkçe dışında bir başka yabancı dil bilen katılımcıların konuşma kaygılarının, başka bir yabancı dil bilmeyen katılımcılara göre daha az olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Yabancı dil olarak Türkçeye yönelik konuşma kaygısı taşıyan bireylerin genel olarak diğer yabancı dil sınıflarında da konuşma kaygısı taşıdıkları, günlük hayatlarında ilk kez tanıştıkları insanlarla ilk konuşmalarında heyecanlı oldukları, bir topluluk karşısında (yabancı dil veya ana dil ile) konuşma yapmak durumunda kaldıklarında yine kaygılı oldukları tespit edilmiştir. Bu durumda Türkçeye yönelik konuşma kaygısı taşıyan bireylerin günlük hayatlarında benzer durumlarda da kaygılı oldukları söylenebilir. Çalışmada elde edilen ön test sonuçlarına göre yüksek kaygılı sahibi katılımcıların %42,6'si; son test sonuçlarına göre %11,8'i hazırlıksız konuşma durumlarında paniklediklerini söylemişlerdir. Ön test sonuçları ölçeğin ilk uygulandığı çalışmanın sonuçları ile paralelken son test sonuçlarında daha farklı bir sonuç elde edilmiştir. Bu durumun ortaya çıkmasında katılımcıların almış oldukları Türkçe dersinin etkili olduğu ön görülebilir.

Yabancılar Türkçe öğretimi üzerine çalışacak araştırmacıların özellikle konuşma kaygısını giderici sınıf ortamı oluşturma; öğretmenlerin, öğrencilerin konuşma kaygılarını artırıcı hatalı davranışlarının neler olduğu; yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin hangi konularda konuşma kaygısı taşıdıklarının araştırılmasının yabancılar Türkçe öğretimi adına oldukça faydalı olacağı söylenebilir. Yabancı dil öğretimi gerçekleştiren öğretim elemanlarının bilinen yabancı dil sayısının konuşma kaygısını azaltıcı etkisi olduğunu bilmelerinin yararlı olacağı söylenebilir. Birden çok yabancı dil bilen öğrenciler sınıf içerisinde konuşma becerisine yönelik aktivitelerde daha başarılı olabilecekleri ve bunun tam tersi durumun da geçerli olduğu göz önünde tutulabilir. Dil sınıfları oluşturulurken öğrencilerin kaç yabancı dil bildikleri sorusu da diğer kişisel bilgiler ile birlikte öğrenilebilir. Dil sınıfları oluşturulurken bu durum da göz önünde bulundurulabilir. Yine yabancı dil olarak Türkçe sınıfları oluşturulurken kadınların erkeklere göre daha fazla konuşma kaygısı taşıdıklarının bilinmesinin faydalı olacağı söylenebilir.

Kaynakça

- Andrade, M. and Williams, K. (2009). Foreign Language Learning Anxiety in Japanese EFL University Classes: Physical, Emotional, Expressive and Verbal Reactions. *Sophia Junior College Faculty Journal*, 29, 1-24.
- Aydın, S. ve Zengin, B. (2008). Yabancı Dil Öğreniminde Kaygı: Bir Literatür Özeti. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 4(1), 81-94.
- Batumlu, Z. D. ve Erden, M. (2007). Yıldız Teknik Üniversitesi Yabancı Diller Yüksek Okulu Hazırlık Öğrencilerinin Yabancı Dil Kaygıları ile İngilizce Başarıları Arasındaki İlişki. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 3(1), 24-38.
- Casado, M. A. and Dereshiwsy, M. I. (2001). Foreign Language Anxiety of University Students. *Academic Journal Article From College Student Journal*, 35(4), 35-52.
- Chan, Yu-Ching D. & Wu, Guo-C. (2004). A Study of Foreign Language Anxiety of EFL Elementary School Students in Taipei Country. *Journal Of National Taipei Teachers College*, 17(2), 287-320.
- Chiang, N.Y. (2009). Foreign Language Anxiety in Taiwanese Student Interpreters. *Translators Journal*, 54 (3), 605-621.
- Ellis, R. (2008). *The Study of Second Language Acquisition*. Oxford: Oxford University Press.
- Fischler, S. A. (1992). *Mixed Methods*. Nova Southeastern University, School of Education, United States, http://www.fischlerschool.nova.edu/resources/uploads/app/35/files/arc_doc/mixed_methods.pdf. adresinden erişildi.
- Freud, S. (2013). *Psikanaliz Üzerine* (A. Avni Öneş, Çev.). İstanbul: Say Yayınları.
- Horwitz, B. M., Horwitz, K. E. and Joann, C. (1986). Foreign Language Classroom Anxiety. *The Modern Language Journal*, 70(2), 125-132.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Köroğlu, E. (2013). *Psikiyatri Başvuru El Kitabı, Hastalar, Danışanlar ve Yakınları İçin Ruhsal Hastalıklar Kılavuzu*. Ankara: Hyb Yayıncılık.
- Lucas, R. I., Miraflores, E. and Go, D. (2011). English Language Learning Anxiety Among Foreign Language Learners in the Philippines. *Philippine ESL Journal*, 7, 94-117.
- MacIntyre, D. P. and Clement, R. (1997). Biases in Self-Ratings of Second Language Proficiency: The Role of Language Anxiety. *Language Learning Journal*, 42(2), 265-287.

- MacIntyre, D. P. and Gardner, R. C. (1989). Anxiety and Second Language Learning: Toward a Theoretical Clarification. *Language Learning*, 39(2), 251-275.
- MacIntyre, D. P. and Gardner, R. C. (1991). Investigating Language Class Anxiety Using the Focused Essay Technique. *The Modern Language Journal*, 75(3), 296-304.
- MacIntyre, D. P. and Gardner, R. C. (1991). Methods and Results in the Study of Anxiety and Language Learning: A Review of the Literature. *Language Learning*, 41(1), 85-117.
- MacIntyre, D. P. and Gardner, R. C. (1994). The Subtle Effect of Language Anxiety on Cognitive Processing in the Second Language. *Language Learning*, 44(2), 283-305.
- Sallabaş, E. M. (2012). Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Konuşma Kaygılarının Değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 7(3), 2199-2218.
- Sevim, O. (2014). Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türkçe Konuşma Kaygılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Ekev Akademi Dergisi*, 60, 389-402.
- Şenel, M. (2012). *Oral Communication Anxiety and Problems of Turkish Efl Learners at Samsun 19 Mayıs Universty* (Bildiri). Samsun: ELT Department.
- Şimşek, A. (Ed.). (2012). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Basım.
- Taghreed, M. A. S. (2007). Foreign Language Anxiety: What is This? *The Modern Language Journal*, 70(2), 125-132.
- Toth, Z. (2008). A Foreign Language Anxiety Scale For Hungarian Learners Of English. *WoPaLP Journal* 2, 55-78.
- Tunçel, H. (2014). *Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimine Yönelik Kaygı ve Kaygının Dil Öğrenimi Başarısına Etkisi. Doktora Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.*
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Young Jesusita, D. (1991). Creating a Low-Anxiety Classroom Environment: What Does Language Anxiety Research Suggest?. *Modern Language Journal*, 75, 426-439.

Ekler

Ek 1. Odak Görüşmelerde Katılımcılara Yöneltilen Sorular

Türkçe dışında kalan diğer yabancı dil sınıflarında konuşurken/ konuşuyorken kendinizden emin olabiliyor musunuz/olabiliyor muydunuz?

İlk kez tanıştığımız bir kişi ile konuşurken gergin/kaygılı olur musunuz?

İlköğretimde ve lisede nasıl bir öğrenci idiniz? Tahtaya kalkarken, insanların önünde konuşurken tedirginlik yaşıyor muydunuz?

Bir topluluk önünde hiç beklemediğiniz bir anda hazırlıksız konuşmak zorunda kaldığınızı düşünün. Bu durumda panik yapar mısınız? Heyecanlanır mısınız?

Unutkanlık yaşıyor musunuz? Telefon numaralarını, isimleri aklınızda tutabilir misiniz?

Genel olarak utangaç birisi misiniz? Kendinizden yaşça büyük insanlarla ilk kez konuşurken utangaçlık hissediyor musunuz rahat mı olursunuz?

Ana dili farklı olan birisi ile onun dilinde konuşmak zorunda kaldınız. Bu durumda ne hissederdiniz? Rahat olur musunuz?

Bir topluluk önünde yabancı bir dil ile konuşmak zorunda kaldığınızı düşünün. Bu durumda ne hissederdiniz?

Ek 2. Kişisel Bilgilere Ait Form

ARISTOTLE
UNIVERSITY OF
THESSALONIKI

2

Foreign Language Classroom Anxiety Scale (Yabancı Dil Sınıf Kaygısı Ölçeği)

- Please read carefully the following statements
- Mark the most appropriate option for you.

Personel Information

1	Gender	M		F		
2	Your age	18-20		21-24	25 or above	
3	Do you speak a foreign language?	Yes		No		
4	(If you speak) how many languages do you speak?	1		2	3 or more	
5	For how long have been learning English? (year)	1 or less	2	3	4	5 or above
6	Do you have a certificate in English?	Yes			No	
7	What language level is your certificate?	Beginner	Intermediate		Advance	
8	What grade are you in at your university?	1	2	3	4	5
9	Your name or nick name					
10	Your department					
11	Email address					
12	Contact number (optional)	@				